

Sygn. akt V.2 Ka 61/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

Wydział V Karny Sekcja Odwoławcza

w składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Gozdawa-Grajewska

Protokolant: Beata Pinior

w obecności Krzysztofa Grud Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Raciborzu

po rozpoznaniu w dniu 18 kwietnia 2019 r.

sprawy: **T. O. /O./**

s. A. i T.

ur. (...) w K.

oskarżonego o przestępstwa z art. 286 § 1 kk i art. 297 § 1 kk i art. 270 § 1 kk i art. 191 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Raciborzu

z dnia 26 października 2018r. sygn. akt II K 427/17

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

II. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki za postępowanie odwoławcze w kwocie 20 (dwadzieścia) złotych i obciąża go opłatą za II instancję w kwocie 380 (trzysta osiemdziesiąt) złotych.

SSO Katarzyna Gozdawa-Grajewska

Sygn. akt. V.2 Ka 61/19

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Raciborzu wyrokiem z dnia 26 października 2018r. w sprawie o sygn. akt. II K 427/17 uznał oskarżonego T. O. za winnego czynu z art. 286 par. 1 kk i art. 297 par. 1 kk i art. 270 par. 1 kk i art. 191 par. 1 kk w zw z art. 11 par. 2 kk polegającego na tym, że w dniu 24 sierpnia 2016r. w G. i R. działając wspólnie i w porozumieniu z D. H. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w celu uzyskania z Banku (...) z siedzibą w R. pożyczki pieniężnej w kwocie 19.000 zł stosując wobec K. Z. groźbę bezprawną groźby spowodowania obrażeń ciała, zabójstwa dzieci oraz podpalenia domu, zmusił ją do określonego działania polegającego na udaniu się do oddziału banku (...) z siedzibą w R. i w celu uzyskania pożyczki pieniężnej, przedłożenia nierzetelnego i podrobionego dokumentu oraz nierzetelnego oświadczenia o dochodach i zobowiązaniach, które to dane miały istotne znaczenia

dla udzielenia pożyczki pieniężnej, złożenia wniosku o udzielenie kredytu detalicznego, zawarcia umowy pożyczki nr (...) i wprowadzenia w błąd pracownika banku co do faktu zatrudnienia w spółce (...). (...) sp. z o.o. z siedzibą w R., osiąganych miesięcznych dochodach oraz wywiązania się ze zobowiązań spłaty pożyczki, doprowadzając (...) Bank (...) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 19.000 zł. Za ten występki Sąd Rejonowy skazał oskarżonego T. O. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby 3 lat. Jednocześnie na podstawie art. 33 par. 1, 2 i 3 kk wymierzył mu karę 100 stawek dziennych grzywny ustalając wysokości jednej stawki na kwotę 10 zł. Nadto zobowiązał oskarżonego w okresie próby do informowania kuratora o jej przebiegu. Zaliczył na poczet orzeczonej kary grzywny okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 26 kwietnia 2017r. godz. 11.45 do dnia 27 kwietnia 2017r. godz. 11.55, przyjmując, że jeden dzień pozbawienia wolności jest równoważny dwóm stawkom dziennych grzywny. Na podstawie art. 46 par. 1 kk orzekł wobec oskarżonych D. H. i T. O. solidarny obowiązek częściowego naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę kwoty 15.000 zł na rzecz pokrzywdzonego (...) Bank (...) z siedzibą w K.. Na podstawie art. 44 par. 1 kk orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa zabezpieczonego do sprawy dowodu rzeczowego w postaci podrobionego zaświadczenia o źródle i wysokości miesięcznych dochodów załączonego na karcie 12 akt sprawy. Na podstawie art. 44 par. 2 kk orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa zabezpieczonego do sprawy dowodu rzeczowego w postaci oświadczenia o dochodach i zobowiązaniach załączonego na karcie 10 akt sprawy, Na podstawie art. 230 par. 2 kpk zarządził zwrot pokrzywdzonemu (...) Bank (...) z siedzibą w K. oryginału dokumentacji pożyczkowej w postaci zamieszczonych na kartach 3-9 oryginałów umowy o pożyczkę oraz wniosku o udzielenie kredytu detalicznego. Na podstawie art. 627 kpk zasądził od oskarżonego T. O. na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w postaci wydatków w wysokości 480 zł i obciążył go opłatą w wysokości 380 zł.

Tym samym wyrokiem skazany został D. H. za czyn z art. 286 par. 1 kk i art. 297 par. 1 kk i art. 270 par. 1 kk i art. 191 par. 1 kk w zw z art. 11 par. 2 kk w zw z art. 64 par. 1 kk popełniony wspólnie i w porozumieniu z T. O.. Wyrok odnośnie D. H. uprawomocnił się.

Obrońca oskarżonego T. O. nie zgodził się z wyrokiem i zaskarżył go w całości. Zarzucił w apelacji:

-sprzeczność ustaleń faktycznych, które miały bezpośredni wpływ na treść rozstrzygnięcia o winie (i karze oraz dalszych rozstrzygnięć pochodnych) w stosunku do oskarżonego T. O., polegających głównie na oparciu przez Sąd I instancji swoich ustaleń faktycznych na zeznaniach świadków K. Z. oraz K. U. w sytuacji kiedy te zeznania są wewnątrz sprzeczne, a sami świadkowie zainteresowani w kreowaniu rzeczywistości w sposób odmienny od zdarzeń faktycznych, co spowodowało że oskarżonemu T. O. przypisano współudział w popełnieniu przestępstwa z art. 286 par. 1 kk i art. 297 par. 1 kk i art. 270 par. 1 kk i art. 191 par. 1 kk w zw z art. 11 par. 2 kk wespół z D. H., podczas kiedy należyta ocena zgromadzonego materiału dowodowego nie pozwala na tak kateryczne rozstrzygnięcie w odniesieniu do tego oskarżonego.

Stawiając ten zarzut obrońca wniósł o:

1. Zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie Tom,asza O. od popełnienia zarzucanego mu występkę względnie o
2. Uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Po dokonaniu analizy akt sprawy Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że Sąd Rejonowy w Raciborzu, prawidłowo ustalił stan faktyczny w przedmiotowej sprawie nie naruszając przy tym, żadnych norm regulujących przebieg postępowania karnego. W tej sytuacji brak było podstaw do uchylenia zaskarżonego wyroku lub jego zmiany i uniewinnienia oskarżonego.

Odtworzony sposób zachowania oskarżonego T. O. w dniu 24 sierpnia 2016r. i przypisany mu skutek w postaci doprowadzenia (...) Bank (...) SA do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 19000 zł znajduje oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym. W szczególności wynikał on z obszernych zeznań pokrzywdzonej

K. Z. (obecnie U.) składanych wielokrotnie tak w toku postępowania przygotowawczego jak i przed sądem, podtrzymywanych również podczas konfrontacji z oskarżonymi. Jej kolejne relacje były szczegółowe i spójne ze sobą. Rzeczowo opisała zachowanie każdego z oskarżonych, ich role, słowa jakich używali, także swoje zachowanie i podjęte w wyniku zastraszenia czynności. Pokrzywdzona uwypukliła, że bała się oskarżonych, którzy jej grozili, a wcześniej jeden z nich uderzył jej męża. Podkreśliła, że powodem zaciągnięcia pożyczki w (...) Bank (...) był strach przed oskarżonymi D. H. i T. O. i obawa, że mogą wyrządzić jej lub dzieciom krzywdę. Należy zauważyć – co słusznie uznał Sąd Rejonowy – że relacja K. Z. (U.) jest wiarygodna. Po pierwsze jest ona konsekwentna na kolejnych etapach przesłuchań pokrzywdzonej. Nadto koresponduje z pozostałymi dowodami zebranymi w sprawie takimi jak dokumentacja bankowa, zatrzymane podrobione dokumenty, które służyły do uzyskania pożyczki, ale przede wszystkim zeznania te współgrają z zeznaniami jej męża K. U.. Znamienne jest, że K. U. zeznawał w toku procesu 4 razy. Jego zeznania nie ulegały zmianie, był konsekwentny w opisywaniu powodów przyjazdu D. H. i T. O. do jego domu w dniu 24 sierpnia 2016r. Szczegółowo opisywał jak oskarżeni się zachowywali wobec niego i jego żony i do czego przymusili K. Z. (U.). Zeznania obojga świadków dają pełny obraz przestępczego zachowania D. H. i T. O.. Pokrzywdzona i jej mąż wskazali też, że pieniądze z udzielonej K. Z. pożyczki zabrali oskarżeni, pozostawiając ich z problemem spłaty rat pożyczki. Sąd Okręgowy nie dostrzegł, by zeznania K. Z. (U.) i K. U. budziły wątpliwości, były sprzeczne ze sobą, czy w jakimś zakresie nielogiczne. Tym samym Sąd Odwoławczy podzielił stanowisko organu orzekającego I instancji i uznał te zeznania za wiarygodne dowody dające podstawę do ustalenia stanu faktycznego.

Jednocześnie przymiotu wiarygodności nie można przypisać wyjaśnieniom T. O.. Co słusznie dostrzegł i uwypuklił Sąd I instancji. W szczególności jego relacja nie jest konsekwentna. Wyjaśnienia, które składał ulegały zmianie w istotnych szczegółach jak chociażby to, który z oskarżonych wziął pieniądze i w jakiej kwocie, a ile zostało przekazane U.. Nie dość tego wersja T. O., pozostaje w jawnej sprzeczności z wyjaśnieniami D. H., co słusznie zauważył Sąd Rejonowy i uwypuklił odmawiając wiarygodności wyjaśnieniom T. O..

Tym samym sugestie oskarżonego, że to K. U. potrzebował pieniędzy i że pożyczka była tak naprawdę dla niego, a oskarżeni jedynie zabrali część z przyznanych przez bank (...) (U.) pieniędzy nie znajdują potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym. Fakt, iż nie było innych świadków zdarzenia i momentu kiedy sprawcy dzielili się pieniędzmi uzyskanymi z tytułu pożyczki nie może przesądzać o tym, iż wątpliwości należy rozstrzygać na korzyść oskarżonego T. O.. To Sąd jako organ orzekający na podstawie wszystkich dowodów (wśród których są także wyjaśnienia oskarżonych) ustala przebieg inkryminowanego zdarzenia, powody którymi kierowali się sprawcy i skutki przestępstwa. Wyjaśnienia T. O. są tylko jednym z dowodów, który podlega ocenie w korelacji z innymi dowodami takimi np. jak wyjaśnienia drugiego z oskarżonych, zeznania pokrzywdzonej i jej męża, a także zgromadzone w sprawie dokumenty w tym podrobione. Sąd Rejonowy w dostatecznie czytelny sposób wykazał dlaczego uznał, że to na skutek zmuszenia do określonego zachowania, w wyniku obawy o własne życie i życie swoich dzieci pokrzywdzona K. Z. podpisała umowę pożyczki w banku (...), po czym uzyskane z tego tytułu pieniądze przekazała oskarżonym, a posługiwała się przy tym podrobionymi dokumentami przekazanymi jej przez oskarżonych. Sąd Rejonowy wskazał dowody, na których się oparł. Proces rozumowania Sądu Rejonowego był logiczny i nie zawierał żadnych luk. Jeszcze raz należy podkreślić, że na odmienną ocenę stanu faktycznego nie wskazują wyjaśnienia oskarżonego T. O.. Słusznie Sąd Rejonowy odmówił wiary wyjaśnieniom tego oskarżonego. Zostały one poddane przez Sąd Rejonowy wnikliwej i rzeczowej analizie i konfrontacji z całokształtem ujawnionych okoliczności. Ponieważ Sąd Rejonowy przesłuchał oskarżonego T. O., odczytał mu wyjaśnienia złożone przez niego w postępowaniu przygotowawczym, uzyskał od niego wyjaśnienia dlaczego pojechał z K. Z. (U.) do banku (...), dokonał wnikliwej i szczegółowej oceny tychże wyjaśnień, a następnie umotywował w uzasadnieniu wyroku wystarczająco, logicznie z uwzględnieniem zasad wiedzy i doświadczenia życiowego dlaczego uznał je za niewiarygodne. To przekonanie Sądu Rejonowego pozostaje pod ochroną art. 7 kpk. Sąd Okręgowy w pełni aprobuje to stanowisko organu orzekającego I instancji.

Sąd Rejonowy przypisał oskarżonemu T. O. działanie „wspólnie i w porozumieniu” z D. H.. W tym miejscu należy przypomnieć, że istotą

--	--

	<p>współsprawstwa jest oparte na porozumieniu wspólne działanie, co najmniej dwóch osób, z których każda obejmuje swym zamiarem urzeczywistnienie wszystkich określonych, przedmiotowych znamion czynu przestępnego. Obiektywnym elementem współsprawstwa jest nie tylko wspólna (w sensie przedmiotowym) realizacja znamion określonej w odpowiednim przepisie tzw. czynności czasownikowej, lecz także taka sytuacja, która charakteryzuje się tym, że czyn jednego współsprawcy stanowi dopełnienie czynu drugiego współsprawcy albo popełnione przestępstwo jest wynikiem czynności przedsięwziętych przez współsprawców w ramach dokonanego przez nich podziału ról w przestępnej akcji.</p> <p>Subiektywnym elementem, a zarazem warunkiem koniecznym współsprawstwa jest porozumienie, oznaczające nie tylko wzajemne uzgodnienie przez wszystkich współsprawców woli popełnienia przestępstwa, lecz także świadome współdziałanie, co najmniej dwóch osób w akcji przestępnej. Porozumienie to jest tym czynnikiem podmiotowym, który łączy w jedną całość wzajemnie dopełniające się przestępne działania kilku osób, co w konsekwencji pozwala przypisać każdej z nich również i tę czynność sprawczą, która przedsięwzięła inna osoba współdziałająca świadomie w popełnieniu przestępstwa.</p> <p>W świetle powyższych uwag nie ulega wątpliwości że T. O. działał wspólnie i w porozumieniu z oskarżonym D. H.. Zaplanowali dokonanie wymuszenia na K. Z. (U.), by uzyskać w łatwy sposób dla siebie pieniądze z udzielonej jej przez bank pożyczki. T. O. uderzył w twarz K. U., demonstrując tym zachowaniem, że jako sprawcy są gotowi użyć przemocy, by nakłonić K. U. i K. Z. (U.) do podpisania umowy pożyczki. Obaj oskarżeni byli w tzw. porozumieniu, świadomie współdziałali w akcji przestępczej, ich wspólne czynności podejmowane względem pokrzywdzonej i jej męża pozwoliły łącznie zrealizować znamiona przestępstwa zmuszania do określonego działania, oszustwa na szkodę banku (...) SA i podrobienia dokumentów. Jego zachowanie, podejmowane czynności wspólnie z drugim sprawcą pozwoliły zrealizować znamiona przestępstwa na szkodę (...) Bank (...) SA i na szkodę K. Z. (U.). W tym miejscu należy przywołać postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2018r. sygn. akt. IV kk 210/17 LEX nr 2449677</p>
--	---

	<p>„Współsprawstwo obejmuje również takie działania, których podjęcie dyktuje, czy wymusza dynamiczny rozwój wydarzeń, o ile postawa współdziałającego nie dostarczy podstaw do przyjęcia, iż nie akceptuje on działań niezgodzonych, wykraczających poza zakres wstępnego porozumienia. Jedynie wówczas możliwe jest uznanie, iż sprawca ten ponosi odpowiedzialność w granicach swego pierwotnego zamiaru, z wyłączeniem czynności stanowiących eksces współdziałających.”</p> <p>W realiach niniejszej sprawy uznanie, że T. O. nie akceptował działań podjętych przez D. H. wobec pokrzywdzonej i wobec Banku (...) SA byłoby nielogiczne i sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego. Przeciwnie T. O. kierował samochodem, którym przyjechali obaj sprawcy, prowadził to auto wioząc pokrzywdzoną do banku do R. i mając świadomość celu tej wyprawy, jednocześnie to on zadał cios K. U. przed jego domem. Nadto należy zauważyć, że T. O., nie protestował przeciwko zachowaniu D. H., nie pomógł pokrzywdzonej, nie ujawnił pracownikom banku, że dojdzie do posłużenia się sfalszowanymi dokumentami i do wyludzenia gotówki. Nie nawoływał do zaprzestania akcji przestępczej, nie nakazał zwrotu zabranych pokrzywdzonej pieniędzy. Zatem przyjęcie, że działania oskarżonego D. H. były ekscesami nie objętym świadomością T. O. byłoby sprzeczne nie tylko z materiałem dowodowym, ale także z podstawowymi zasadami logiki.</p>
--	---

Przeprowadzona kontrola odwoławcza nie dała też podstaw do stwierdzenia, że Sąd Rejonowy naruszył przepisy procedury. Nie dostrzegł konieczności uzupełniania materiału dowodowego w postępowaniu odwoławczym. Dla Sądu Okręgowego – co już zaznaczono wyżej- rozważania dowodowe Sądu Rejonowego były jasne i zrozumiałe. Nie zawierały w sobie sprzeczności. Nie stwierdzono też, by w toku procesu naruszono inne przepisy procesowe, które miałyby wpływ na treść wyroku.

Z przedstawionych powyżej powodów nie stwierdzono by Sąd I instancji naruszył art. 7 kpk, gdyż analiza dowodów nie miała charakteru dowolnej. Nie doszło również do naruszenia art. 410 kpk – bowiem Sąd Rejonowy rozstrzygał w sprawie na podstawie całokształtu materiału dowodowego ujawnionego w toku rozprawy głównej. Tym samym skoro na podstawie prawidłowej oceny materiału dowodowego ujawnionego na rozprawie, Sąd Rejonowy wyciągnął logiczne wnioski co do zachowania oskarżonego T. O. w dniu 24 sierpnia 2016r. i skutku jaki zachowanie to spowodowało, to nie można czynić zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych. Z pewnością ocena dowodowa Sądu była wszechstronna, a nie selektywna i wybiórcza. Nie doszło też do obrazy art. 5 § 2 kpk. Sąd Rejonowy nie dopuścił się naruszenia tej normy gdyż jako organ orzekający nie nabrał wątpliwości co do przebiegu inkryminowanego zdarzenia, czy interpretacji podlegającego zastosowaniu przepisu, i wobec braku możliwości usunięcia tych wątpliwości rozstrzygnął je na niekorzyść oskarżonego. Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie miał miejsca. Sąd Rejonowy nie miał żadnych wątpliwości co do winy i sprawstwa oskarżonego T. O. czemu wyraźnie dał wyraz w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Jeżeli chodzi o przyjętą przez Sąd Rejonowy kwalifikację prawną czynu (powieloną za aktem oskarżenia) to Sąd Okręgowy podkreśla iż się z nią nie zgadza. Opis czynu i okoliczności zdarzenia wskazują bowiem, że zachowanie obu oskarżonych nosiło wszelkie znamiona wymuszenia rozbójniczego na szkodę K. Z. (U.) czyli występku z art. 282 kk. To ten przepis oddaje przecież pełną zawartość kryminalną zachowania oskarżonych, a nie norma art. 191 par. 1 kk. Art. 282 kk jest *lex specialis* do art. 191 par. 1 kk. Niestety Sąd Okręgowy w toku postępowania odwoławczego nie mógł zmienić kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonym gdyż wyrok został zaskarżony jedynie na korzyść T. O.. Kierunek i zakres apelacji uniemożliwiał zmianę wyroku na niekorzyść zgodnie z regułą „*reformationis in peius*” wyrażoną w art. 434 par. 1 kpk.

Odnosząc się do orzeczonej kary – zważywszy na treść art. 447 § 1 kpk- należy przyjąć, że wymierzona została przez Sąd I instancji po rozważeniu szeregu okoliczności mających wpływ na jej wymiar. Nie można uznać jej za rażąco surową, a wręcz przeciwnie wymierzona kara 8 miesięcy pozbawienia wolności wraz z orzeczoną karą grzywny 100 stawek po 10 złotych każda stawka pozbawienia wolności oscyluje wokół dolnego ustawowego progu zagrożenia za przestępstwo z art. 286 par. 1 kk, który to występki jest przecież zagrożony karą od 6 miesięcy do 8 lat pozbawienia wolności. Sąd I instancji wziął pod uwagę okoliczności łagodzące i obciążające i należycie je uwzględnił przy wymiarze kary pozbawienia wolności. Sąd podkreślił w pisemnych motywach wyroku w jaki sposób na rodzaj i wysokość kary wpłynął stopień zawinienia oskarżonego i stopień społecznej szkodliwości jego czynu. W tym kontekście orzeczonej karą jest karą sprawiedliwą, która winna stanowić dla oskarżonego dostateczną dolegliwość i wdrożyć go w przyszłości do przestrzegania porządku prawnego. Prawidłowo też Sąd Rejonowy uznał, iż w sprawie występuje możliwość zastosowania instytucji warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności. Dobrodziejstwo tej instytucji może znajdować tylko i wyłącznie zastosowanie gdy kara z warunkowym zawieszeniem spełni wobec sprawcy swe cele w szczególności zapobiegnie powrotowi sprawcy na drogę przestępstwa, a sprawca uprzednio nie był karany na karę pozbawienia wolności – co w niniejszej sprawie miało miejsce. Nie ulega wątpliwości, że Sąd wymierzając karę i oceniając ją przez pryzmat ogólnej dyrektywy wymiaru kary określonej w art. 53 kk prawidłowo orzekł karę grzywny bacząc na obecną sytuację majątkową i osobistą oskarżonego. Sąd I instancji słusznie wziął pod uwagę powyższe okoliczności i trafnie wysnuł wniosek, iż skuteczna resocjalizacja oskarżonego może przebiegać na wolności.

Z tych też względów, uznając orzeczenie Sądu Rejonowego za słuszne, Sąd Odwoławczy utrzymał w mocy zaskarżony wyrok nie znajdując jakichkolwiek podstaw ani do zmiany zaskarżonego wyroku, ani do jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Kosztami postępowania po myśli art. 636 § 1 kpk obciążono oskarżonego jako, że wniesiony przez niego środek odwoławczy nie został uwzględniony. Złożyły się na nie wydatki za postępowanie odwoławcze w kwocie 20 zł oraz opłata za II instancję w kwocie 380 zł.

SSO Katarzyna Gozdawa Grajewska